

Redengevende beschrijving – Gouderak: Dorpsstraat 39

Monumentnummer: 23/30

Feitelijke gegevens

Adres
Kadastrale gegevens
Naam Object
Complexonderdelen

Dorpsstraat 39, Gouderak
Gouderak B 2252
n.v.t.
Woonhuis met aangebouwde
voormalige bedrijfsruimte
Woonhuis met bedrijfsruimte
Onbekend
Onbekend
1901

(Cultuur)historische achtergrond

Bedrijvigheid

Gouderak is een van de oudere nederzettingen in de Krimpenerwaard en die is begonnen als ontginningsdorp op de oever van de Hollandse IJssel. De ligging aan het water is relevant geweest voor de ontwikkeling van deze kern en gaf een impuls aan de watergebonden bedrijvigheid. Niet alleen de Hollandse IJssel zelf, als verbindingen tussen Rotterdam en Gouda, waren van belang. Ook de vijf veren naar de Zuidplaspolder droegen bij aan de economische ontwikkeling van de kern Gouderak. Ter plaatse van de veren werden tal van kleinschalige bedrijfjes en pakhuizen gebouwd, voor tijdelijke op- en overslag van producten en het fabriceren van aan de scheepvaart gebonden producten, zoals zeil, touw e.d. Het onderhavige pand met bedrijfsruimte, dat langs de Veerstraat

ligt, is daarmee illustratief voor de watergebonden ontwikkeling van de bedrijvigheid en draagt zo bij aan het herkenbare sociaal maatschappelijke ontwikkelingsbeeld van de kern Gouderak.

Stedenbouwkundige,
landschappelijke situatie

Ruimtelijke opbouw kern

De bebouwing werd alleen op de koppen van de haaks op de rivier staande ontginningen geplaatst. Deze ontginning en de weg die daar onderdeel van uitmaakte, viel samen met de dijk die de bewoners tegen het Hollandse IJsselwater beschermde. Hierdoor ontstond langs de rivier een lineaire structuur. De kom van het dorp ontwikkelde zich rondom de veerstoep en is sinds het begin van de 19e eeuw verdicht. De perceelsgewijze ontwikkeling van de dorpskern is herkenbaar in de overwegend vrijstaande bebouwing en kleinschalige complexen in verschillende bouwstijlen en uit verschillende bouwperiodes. Het pand aan de Dorpsstraat 39 ligt in het hart van de historische dorpskern en is vanwege de positie en ligging kenmerkend voor de historische dorpsstructuur. Het draagt daarmee bij aan de afleesbaarheid van de ruimtelijke ontwikkeling van de kern Gouderak.

Ruimtelijke opbouw perceel

De woning met bedrijfsruimte is gepositioneerd aan een voorplein (voortuin). De entree van het pand is gesitueerd in een aanbouw tegen de rechter zijgevel, ingesprongen t.o.v. de voorrooilijn. De positie van het pand op een hoek is onderdeel van de waardering vanwege de markante ligging en de ontsluiting naar de historische veerstoep. Hierdoor ontstaat een samenhangend complex van de beide gebouwdelen.

Architectuurhistorische
waarde

Het woonhuis met voormalige pakhuis is een gaaf bewaard voorbeeld van een woon-/bedrijfspan in traditionele architectuur met eclectische stijlkenmerken. Dit komt tot uiting in de bekroning van de gevel, de tegels in de boogvelden boven de kozijnen, de toppilasters, aanzet- en sluitstenen, waterlijst en dergelijken. De in de zijgevels gebruikte gele IJsselstenen zijn karakteristiek voor de Krimpenerwaard.

Beschrijving

Het pand bestaat uit twee bouwdelen met een samengestelde plattegrond met een overwegend rechthoekige hoofdvorm. De beide bouwdelen zijn gesitueerd aan een voorplein, dat beide bouwdelen ruimtelijk verbindt, en is ingericht als een geometrische tuin. Alle gevels hebben een eigen aard. Het deel aan de zuidzijde is opgetrokken in rode baksteen en gele IJsselsteen (beide kruisverband) in één bouwlaag onder een mansardekap. Het dak is voorzien van zwart gesmoorde kruispannen. De voorgevel is uitgewerkt als een puntgevel met schouders en rijke bekroning in de vorm van verschillende soorten pinakels en een toppilaster. In de topgevel is een dichtgemetselde keperboog aanwezig. Aan de noordzijde staat de aanbouw met daarin de voordeur. De zuidgevel is voorzien van houten kozijnen met twee houten openslaande deuren en houten kozijnen met persiënnes. In de boogvelden boven de

vensters zijn keramische tegels met een motief aangebracht. Aan de noordwest zijde een aangebouwd woongebouw met lijstgevel, bestaande uit één bouwlaag en een kapverdieping (achter de lijstgevel). De gevel is opgetrokken in rode baksteen in kruisverband. Er is rijke ornamentiek van aanzet- en sluitstenen boven de kozijnen aanwezig. Tussen de eerste en de tweede bouwlaag is een gepleisterde waterlijst aangebracht. In de boogvelden bevinden zich keramische tegels met een plantmotief. De ramen in de beide gebouwdelen betreffen recente (naar oorspronkelijk model) vervangen T-ramen. De kozijnen op de begane grond in de voorgevel zijn recent gereconstrueerd.

Waardenstelling

De woning met bedrijfsruimte aan de Dorpsstraat 39 te Gouderak is van:

Cultuurhistorische waarde:

- Als herinnering aan de ontwikkeling van de watergebonden bedrijvigheid in de dorpskern van Gouderak in het bijzonder en de aan het water gelegen dorpskernen binnen de gemeente Krimpenerwaard in het algemeen.

Stedenbouwkundige waarde:

- Vanwege de afleesbaarheid van de historische ruimtelijke structuur van de dorpskern Gouderak in het algemeen en de herkenbare structuur voor dijkdorpen in de Krimpenerwaard in het bijzonder.
- Als beeldbepalende historische schakel in de gevelwand met perceelsgewijs opgerichte bebouwing.
- Als historische entree van de Veerstraat.
- Vanwege de samenhang tussen de beide gebouwdelen en de aanwezigheid van een voorplein (voortuin), die beide gebouwen ruimtelijk verbindt. Dit voorplein is ingericht als een geometrische tuin.

Architectuurhistorische waarde:

- Vanwege de tijdsgebonden traditionele baksteenarchitectuur met eclectische stijlkenmerken, zoals de topgevels, de gele baksteenbanden over de gevel, de pinakels en het toppilaster, de tegels in de boogvelden, de lijstgevel, de waterlijst, e.d.
- Vanwege de voor de Krimpenerwaard kenmerkende gevels in gele IJsselsteen.
- Vanwege de duidelijke afleesbaarheid van de twee functies (woning en bedrijf) in het gebouw, die tot uiting komen in de duidelijke gevelindeling van de woonfunctie en de aanwezigheid van de openslaande deuren in de zuidelijke zijgevel.

Waarde vanwege de Gaafheid:

- Vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en uitwerking van de

architectuur van het woon- annex bedrijfspand.

Zeldzaamheidwaarde:

- Vanwege de zeldzaamheid van de begin 20e-eeuwse woon-/bedrijfstypologie van het pand in combinatie met de architectonische rijkdom.

Identiteit
Krimpenerwaard

De woning met bedrijfsfunctie aan de Dorpsstraat 39 te Gouderak draagt bij aan de ruimtelijke identiteit van de gemeente Krimpenerwaard vanwege:

1. De opbouw van het overwegend vrijstaande pand in één bouwlaag met een zolder, die haaks op de weg (ontginning) staat.
2. De traditionele baksteenarchitectuur, die kenmerkend is voor de dorpskernen.
3. De aanwezigheid van de lokaal kenmerkende gele IJsselsteen in de zijgevels.
4. De afleesbaarheid van de (oorspronkelijke) functie, die illustratief is voor de ontwikkeling van de aan het water gelegen kernen in de gemeente Krimpenerwaard.

Bescherming

De volgende onderdelen vallen onder de bescherming:
Exterieur, bouwkundige structuur en waardevolle interieuronderdelen (met uitzondering van recent(e) sanitair, keuken(s) en badkamer(s)).

Bronnen

- Dam, D. van (2009), *Gouderak in oude ansichten*, Zaltbommel
- Groningen, C.L. van (1996), *De Krimpenerwaard*, Zwolle
- Hofkens, M., Ingen, M. Van, e.a. (1991), *Jongere bouwkunst en stedenbouw 1800 – 1945*. Monumenten inventarisatieproject
- Knoester, J.J. (2002), *Kernachtig Krimpenerwaard, 100 jaar plaatselijke geschiedenis*.
- Kroon, M. (2000), *Krimpenerwaardig, de geschiedenis van de Krimpenerwaard in woord en beeld*.
- Stenvert, R. e.a. (2004), *Monumenten in Nederland, deel Zuid-Holland*.
- Stichting Krimpenerwaard, *Monumenten in de Krimpenerwaard: in Haastrecht, Stolwijk, Vlist, Schoonhoven, Ammerstol, Bergambacht, Berkenwoude, Hollandse IJsselkerkerk, Krimpen aan de Lek, Krimpen aan den IJssel, Ouderkerk aan den IJssel, Gouderak: cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en objecten in beeld*.
- Topotijdreis.nl
- Beeldbank RCE, kadastrale minuutplan
- Streekarchief Midden Holland (bouwvergunningen en foto's)
- <https://archive.is/fX5jq#selection-225.0-225.29>. Website van H.& L. Boeve over Genealogie en Historie Gouderak
- Golderake.nl. Website van de Historische Vereniging Golderake